

ТОМ

У д А Р Н і К

Август - Сентябрь
№ 9—10

РОММ (неодобр.)
2-е издание 1938 г.
Ленинградское отделение
Издательство «Ленинградское отделение»

ТОМ УДАРНІК

1931 воо, август—сентябр. № 9—10

Журнал велөтчио челаъ понда.
Лозо Коми-Пермјатскөй кыга лезанин.

Адрес: Кудымкар, Окpиздаветьство

Кытөн кыј гижом.

	Стр.
1. Мјуд, кывбур—М. Лыхачев.	1
2. 17-от Мјуд	3
3. Гөрр гологованъо Пруссијаын	3
4. Мунда пионеррез капиталистическој странаезын	5
5. Отсалам Китајскөй пионеррезло	6
6. Сетам наъ государстволо—А. Меркушов	7
7. Отсалам колхозезло ужавны с делши на он С. Ф. Зубов.	9
8. Мөдик вит вога план—Ө. Вавреј	12
9. Округ вит годон, кывбур—Иву-Степко	13
10. Лөсөтчам урожај лун кежө—А. Мошегова	14
11. Колхознөй урожај, инсценировка—М. Лыхачев	15
12. Кыз колө керны мон—А. Гольева	24
13. Ужалан жыр—А. Вилесов	28
14. Отелам гижны бур политехнической кыга	32
15. Постаъ дорын—М. Лыхачев	33
16. Гөрө огородеч арсан—А. Гольева	35
17. Быдөс авјам—быдөс аздам	36
18. Кажло враг—ыблө враг	41
19. Гожумса школа—Би	42

МЈУД.

Рјаддез... Рјаддез...
Кыз сөд вөррез...
Ыжыт празник талун—
Мјуд.
Јорттез, јорттез,
Пионеррез,
Јона киö знамја кут!

Пионерскöј труба талун
Бура туткө,
Кистö зык.
Быд му пагта марш гымалö,
Том јöз сөлөм
Пык да пык...

Озын муниö,
Бур штурмујтис,
Гөрдзнамјоннöј комсомол
ВКП-лиö јондö тујјез,
Кылö чорыта оскөв!

Комсомольскöј демонстрација

Пым ураён плошчад тырö,
Ужын, гажын гөлөм лут!
Талун мијан,
Паскыт мiрын
Мильионнöј мунö мјуд.

Биа знамјо төв малалö,
Кыввез,
Морт јур уна со...
Гыма пым кыв му окалö:
„Тыртам ноль вöөн вiт во!“

Мöд странаезиг шы кылö,
демонстрирујтö том јöз:
„Турма оз виґ,
оз виґ лыјлөм...
Ми орöтам чераң вез!“

Челад мунö горөн оґланґ,
Пiзан вiра,
Вына кi.
Вынсö ныг он курт соґөн,
Сiнын сотчö југыт бi...

Пым гөлөма рјаддез,
рјаддез...
Талун зык, парад,
салут!...
Куґ колоннаез,
Отрјаддез—
Мильионнöј мунö мјуд!

М. Лыхачов.

17-öt Mjyd

Сентябр кватёз лунö быд му пагта том отирлөн празник—17-öt Международној Јуношескөј септ. Ета лунö отир мытчалö асгис вын да революционнөј уж.

Капиталист странаезын быд лун чапкөны рабочөйезөс заводдез, фабрикаез. 40 мильон рабочөй-нi вжтөг. Олөны нiја шыгjөн, мукöд пырғас улыч вылын. Öтлаын ужiс чапкөны i том отирöс.

Неважын Германијасаң гијисö: ед велöтчö инжинерöз, нiја сiз-нi уна, го ровно шыгjөн пондат Пукавны. Том ужалис отир рабочөйезкöt öтлаын 17-öt Mjyd-ö песгö капиталистезкöt, меd ез чiнтö заработок да ез ыжмитö рабочөйезöс,

СССР—ын том ужалис отир öтлаын рабочөйезкöt строитö социализм. Вiлiс вiл осгöны заводдез да фабрикаез. Социализм стрöйкаын том отир ужалö ударнöја. Быд во не öтик гурс петöны ужалис отир шöриг инженеррез, аграноммез, докторрез, велöтiсгез i сiз озлаң. Уна велöтчöны, но ешö унажык колö велöтны озлаң,

Капиталист странаезын том ужалис отир петас öтөрö 17-öt Mjyd ö, меd мытчавны капиталистезлö асгис вын, песгöм капиталистезкöt.

17-öt Mjyd СССР-ын чулалас сiз, меd буражык содтыны темпpez социалистическөј ужын. 17 Mjyd кeжö комсомолö колö вiлiс пыртны том отирöс. 17 Mjyd кeжö колö ударнöја чулöтны наң заптан кад. 17 Mjyd кeжö быдöс чeлафöс колö босны велöтчыны школаезö.

Быд комсомольскöј ячејкалö, быд пиöнер отрjадлö колö ударнöја тыртны етö задачаезсö.

Гöрд голосујтöм пруссiјаын

Германијаын öнi муно сöкыт кризiс. Пöднасöны фабрикаез да заводдез, кыç матер полмез потласöны банкез, уна согна рабочөйезöс чапкөны öтөрö ужтөг. Ужавтөг öнi сетчин олөны унажык 40 мильон мортса-нi. Олөны нiја шыгjөн, бусын да нағын.

Ета ужтöм рабочөйез (безработнöйез) i бастујущöйез со буражык i буражык пондöны песыны капиталистезкöt.

оз ков вунѳтны: прусскѳй ландтаг лезѳм понда, Советскѳй Германіја понда голосујтисѳ 10 миллон морт.

Буржуаѳја Германіјаѳ, Јевропаѳѳ і Америкаѳѳ казалиѳ, кыз годіс год коммуниѳтическѳй партија-дор сувтѳны се унажык і унажык ужаліѳ ѳтір. Мойму еѳѳ выборрез дырні компартија-дор Германіјаѳн голосујтисѳ 3 миллон голос, а таво голоссез содісѳ 10 миллонѳз-ні. ѳтіѳ годнас кујмісѳн унажык.

ѳні Германіјаѳн буржуаѳја ѳтлаѳн социал-демократтескѳт лѳѳѳт чѳны ужаліѳ ѳтір вылѳ, пѳдтыны сіјѳ, еѳѳ буражык ѳксплоатірујтны-Ас коласаныс ніја ѳтутчисѳ војенно-пѳлітическѳй сојузѳ.

Классовѳй пессѳм жаралѳ, паскалѳ ыжыт революціѳннѳй пожарѳ.

МУНДА ПИѳЕРРЕЗ КАПИТАЛІѳТИЧЕСКѳЙ СТРА- НАЕЗЫН.

	Јунь 1930 во	феврал 1931 во.
Германіјаѳн	6.700	12.600
Франціјаѳн	300	500

Ужаліѳ пі — пиѳерскѳй армијаѳ

Норвегіяын	600	1.700
Чехо-Славакіяын	1.500	1.171
САСШ-ын	1.200	2.000
Монголіяын	6.500	8.500
Латінскöй Америка	1.250 пионер	(1930 во помагик кежö)

Странаезын.

Китајын:

а) Советскöй рајоннезын 80.000 700.000

б) Мукöд рајоннезас (нелег) 5.000 6.000

Финландияын, Польшаын, Палестинаын, Сиріяын да мукöд чочком террора странаезын пионерскöй организатсияез ужалöны гугöн (нелегально).

ОТСАЛАМ КИТАЈСКÖЙ ПИОНЕРРЕЗЛÖ

Китајын муно ыжыт бој рабочöйезлөн да кресаналөн капиталис табункöt.

Мукöд рајоннезас китај паста компартия јуралöмөн сувтötöма советскöй власт, организуйтöма гөрд армия рабочöйезис да кресанаис.

Медбы советскöй влассö да гөрд армиясö вашötны, неважын Чан-кај-ши аслас војскаөн нылö остис бој: керис куимöз поход.

Чан-кај-ши војскалö сетöны отсöt капиталиссез Америкаис, Англияис, Жапонияис, францияис і мод. Отсалöны боевöй припассезөн, деңгаөн, öропланнезөн і сіз-öз.

Гөрд армия оз видчис öтсötсö капиталиссезсан, сылö отсалö ужалис отир. Кот і буржуј стабуныс лок кöйиннез-мöz ускötчисö советскöй власт вылö, но китајскöй гөрд армия кујис нылö сетны отпор: компартия јуралöмөн вашötис ас дынгис војскасö Чанкајшилis да ешö öддöнжык јонмötис ас-сö, унажык öтувтис рајоннез советскöй власт увтö.

Ета революционнöй движöньонын китај паста ужалис јöзкöt öтлаын пеггöны і китајскöй челад: отсалöны ајезлö, маммезлö да воннезлö рафведкаын, караулын і с. оз.

Медöзын китајскöй чаладкöt муноны пионеррез, кöдна лунис-лун содöны.

Комсомол јуралөмөн китајскөј пионеррез нуөтөны ассинис ужсө һе умөла, а оҙлаһ пондасө ужавны ешө буржыка.

Китајскөј пионеррез оҙын суладөны ыжыт задачаез: отсавны гөрд армиялә, партизаннелө, горһитны бедһаккезкөт мый сетшөм советскөј власть! СССР јылиө.

Но нылөһ ужыс муһө һе кыз мијанын, советскөј странаын. Нијө пөдтө буржуй: уна-һи революционһөј уж понда мукөдсө вијис.

Мијан задача быд-һож отсавны китајскөј пионеррезлө.

Гетам

Һ а Һ госуларстволө.

Вит вога планиө куимөт решајущөј воө вилис строитчөны 518 фабрика да завод.

Оддөһ ыжыт уж керсө и мијан областын. Мијан Уралас строитчө Урало-Кузһецкөј комбинат. Областын лебасө 58 вил завод да фабрика.

Адзат, кыз быдмө мијан промышленностыс, көдија со унажык да унажык лезө колхозезлө тракторрез да мукөд машинаез. А феревһаыс сылө паныт отсалө һаһөһ, вөрөһ да мөдик сырјоһн. Етшөм кө перыта таво быдмө промышленност, дак сылө оҙза сөртү унажык и колө һаһ.

Мијан Коми округыс сельскохознајственһөј. Мијанлө колө ета ыжда строителстволө сетны унажык һаһ. Мијан округлө һаһсө таво колө заптыны 45. тыс. Тонна (2. 945. 000 п.) Етија планиө 20. 460 тонна усө заптыны колхозезлө, а 24540 тонна-јединомичһиккезлө.

Колө быдөс вын пуктыны, медбы заптыны етијө һаһсө сроккез кежө. А сроккезсө августса пленум окрисполкомлөһ сувтөтис то кышөммезө: августын етија планиө заптыны 10 проц., сентабрын 40 проц., октабрын сымда-жө, кыз августын, а нојабрын, кыз сентабрө и декабр кежө мед-етија планиө ез кол заптытөм өтик килограмм.

Тавога план сөртү һаһсө заптыны колө шөщ страда-ыскөт, медбы һе колны заводдесө һаһтөг. Медбы ег сормө

сроккөзөн вундөмын, вартөмын да кыскалөмын ссыпнөй пункттез вылө, ужсө колө нуөтны большевистскөй темпезөн: соусоревноваһыоһ, ударһичествоһ, гөрд-обоззезорганизуј-төмөн Колө керны сиз, мед государстволө вајисө буржык су, мед ез вөв ул, јогја да ез бы вөв шыкөм.

Һем баитны, ыжит уж паскөтасө мијанлө паныт етија һаһ заптанын кулаккөз да подкулачыккөз. Уна і ақјасө маловеррез да оппортуһиссез, қөдһија пондасө отсавны кулаккөзлө. Быдөннысө һијө колө петкөтны југыт ва вылө.

Һија быдөнныс быд һөжөн пондасө панлавны, аугны, сувтөтны етијө һаһзаптан ужсө. Һија өтi голосөн собраһыоез вылын, горттезын, сугеддезын і тујын, ужаланинын і рыттезын колхозһыккөскөт і јединөмичһыккөскөт, пондасө вашкыны: “планыс-пө һе вын сөрти, быдөс һаһыс-пө округас сымдаыс абу, колһы-пө мөдөһы һаһтөг. Катһасө сетчө ешө војна, шыгјалөм і уна быд тор...

Мөдiккөз бөра пондасө мөдһөж ужавны. Һија пондасө норөвитчыны да мөдiккөзөс падрөтны. Јештөтам-пө озлаһстрадасө, видчiсам-пө доқда тујсө, кыскалам гунаезө, жагөһыкөн вартам, но да сек вөмiс і государстволө кыскам.

Сиз-кө керны, дак һаһзаптансө колө нуөтны тулыһнас. Заводдез сек пондасө арғаһ тулысөз пукавны шыгјөн. да і сек көжө дөревһагiс һаһыс унажык өшас, шөдас вузавны частнөй кiезө. Кулаккөз да мукөд спекуланттез секежөз асланыс і чужөй һаһлө ақјасө сетцөм тујјез, кыс государствовыслө і өтик тус оз шөд. Вот кытчө вајөтө баһныс норөвитөм да планнезсө чiнтөм јылис.

Колө камитөм көртөн сотны еһијө кулацкөй қыввезсө. Кулаккөзлө-жө да шөһыта оліссөзлө таво пуктiссө чорыт заданһы: һе јешажык 80 проц. һаһ сетны государстволө. Етијө быдөс һылө колө кiсһы вiсталөм пункт вылө һе сорөһжыкөй октябр лунга.

Колө лебтыны быд организацiјаез, комсомол, профсојуззез бедһацкөй группаез, пиөһеррез, колхоззез, сөмсоветтез, велөтчiссез быд школаiс і быд ужалiс өтiрөс, сек парвiјаыс сөрын мунөмөн мијан округыс тыртас тавоса һаһзаптан плансө срок көжө.

Пиөһеррез да велөтчiссез коласын мед өтик ез ақјө сетцөм, көдiја бы қөбiс кулакiс вредитөльскөй ужсө: һаһ қөбөмсө да гусөн вашкөтчөмөн панлаалөмсө һаһзаптан кадө.

Быд школа вермас отсавны Һаһзаптаһ ужын отсавны колхозлө вундыны, новҗыны колтаез, өктыны шеппез, отсавны вартікө, төлөтiкө.

Быд школалө колө нуөтны ыжыт агітаціја план понда лозунггезөн да плакатгезөн, газетаіс, кыҗаіс да журналіс лыддөмөн, сҗенгазетаөн да гөрү-сөд списокөн, спектакгезөн да комі рытгезөн. Быд ужсө нуөтны соҗсоревноваһһоөн да ударһичествоөн. Сек миҗө тыртам план, јонмөтам государство течам фундамент соціалізм увтө. Лениныс сіҗ і вiсталис 'Һаһ понда пессөмыс-лөө пессөм соціалізм понда,'

А. Меркушев.

ОТСАЛАМ КОЛХОЗЗЕЗЛӨ УЖАВНЫ СҒЕЛЬШІНАӨН

Кінлө колө һаһ Јансөтө.л соҗисез сөрті.

Јансөтiсө мөјму урожај мукөд колхоззез соҗисез сөрті. Кыҗі өтiк соҗислө дөнһө колхозын 2 центһер һаһ, а семҗаыс колхозһиклөн 5, то сылө сетасө 10 центһер, а көр 6 то сылө сеталисө 12 центһер і сіҗ оҙлаһ.

Мукөд колхозһиккез оз і ужалө, а семҗа сөрті һаһ тоҗо дөнһө бура ужаліс сөрті.

Мукөд колхозһик пондiс шуны: мыҗлө ужавны, колхозын һаһ сетөны. Кінлө колө, медбы колхозын ез ужалө? Кулак-лө. Сылө горш гөрөдалө колхоз. Сылө колө колхозын һаһ јансөтөм соҗисез сөрті. Сылө колө раһны колхоз.

СҒЕЛЬШІНАӨН УЖАВНЫ.

Быд колхозһиклө колө ужавны буржыха, урожај јансөтны ужалөм сөрті. Етө позө керны сек, көр колхоз петас ужавны сҒельшінаөн. СҒельшінаө петас вермас вашөтны колхозіс дыш кучіккезөс. СҒельшіна колхозын петкөтас ва велдөрө дыш кучікөс-подкулсһикөс. Мед тіҗө велөтһисез буржыка тсдiт сҒельна ыліс, тіҗанлө колө төдны нормаез быд уҗан.

Бостам нормаез прімер туҗө.

1) Гөрны 1 мортлө, һемека плугөн, 1 волөн, 1 лунөн 0,5 га (җын гектар), көда уҗыс лыддiсө уҗ, лунөн (трудосҒеһ)

2. Пи́авны өтик вöвлö ку́йм смедöн 1 лунö, 1 мортлö колö 1 га, кода лыддiссö О, 75 ужлун (трудоем)

3. Кöзны II рjада кöзан машинаөн 2 вöлөн, кöзiглö колö 4 га, кода лыддiссö ужлунөн.

4. Вундыны чарлаөн 1 мортлö колö 1 лунö 10 сотка гектарiс-лыддiссö 1 ужлун.

5. Кöртавны вундан машина бöрын 2 мортлö 1 га вылиг нылö лыддiссö 2 ужлун.

6. Сувтöтны суслоннез колта новjёмөн 1 мортлö 2 га вылиг, лыддiссö ужлун 1 га-кö зiмчалас колта, сек сувтöт-чö өтик мортлö жын уж лун.

7. Öтик мöс выгiглö норма 1 лун понда 43 мiтр jöv выгтём, кода гiжсö 1 ужлунö i сiз оз.

Кыз организу́тны сьельшина.

Мед перытжыка керны колхознöй уж, босны колö быд отраслiс ужсö, сыбöрын колö сувтöтны кад, кодао колö керны. Бостам пример: колö вундыны 50 га. Сувтöтö колхозiс правленьо вундыны 10 лунөн. Организу́тчöны брiгадаез. Быд брiгадалö дөнзö вундыны 10 га. Брiгада жансöтчö тор-резл-группаезл 10 мортөн. Лун чулалас, колö мерjajtны унаja вундiс группа. Ас лоö медозза лунö вундiс группа 100 сотка (1 га). мөд лунö 8 сотка, ку́ймөт лунö 120 сотка, нö-лөт лунö—180 сотка, вiтöтö 140 сотка гектарiс i сiз озлан.

Нарjад бöрас ем памiлло да нiм кiн ужалö брiгадаын, группаын.

Сыбöрын лыддiөнны кыным сотка усö өтик морт-вылö. Сiз медозза лунö усö 10 соткаөн, мөдик лунö 8 соткаөн, ку́ймөт лунö 12 соткаөн. Но етö морт норма оз туй сувтöтны быд колкозниклö. Группа обсуждаjтö, кiн бура вундiс. Кода ужалис ез дышöтчы, сылö группа вiсталö сувтöтны тыр норма, кода соржыка локтiс да дышöтчiс вундыны сылö чiнтöны нормаiс. Петö то мыj:

Фамильля да ыім	Төліе да лун										быдбс
	1	2	3	4	5	6	†	8	9	10	
Петров Иван	10	8	12	12	14	10	8	10	12	4	100
Турунов Ваг.	10	8	12	12	16	10	8	10	12	4	102
Четін Петра	8	8	12	12	12	8	8	8	12	4	92
Каравајов Степ.	12	8	35	15	11	12	8	12	15	4	117
Будымов Т.	10	8	9	9	12	10	8	10	9	3	88
Иванов Міков	9	7	11	11	13	9	7	9	11	4	91
Кротов Спірја	11	9	13	13	15	11	8	11	13	5	110
Воробјов Пјодор	7	5	12	12	14	7	6	7	12	3	89
Попов Коста	13	10	12	12	14	13	10	13	12	5	114
Мехоношін Грша	10	8	11	12	14	10	8	10	12	4	100

Быдбс

100 80 120 120 110 100 80 100 120 40

1000
соток
(10 га)

Адқазан мыј петө: Каравајовлөн ужалөм петіс 117 сотка. Петө дас лунөн зароботка 11,7 уждун, а Воробјевлөн 8,6 уждун. Адқазат, кін дышкучікыс? 10 луніс чуть не кык лун Воробјов гусаліс прогуллезнас.

Вылын мі гіжім нормаез мөдік уждө. Етніја нормаез гөрті позас сувтөтны сдемшіна сіја ужын. Вермат і колхоз правлењынын босны нормаез.

Премірујтөны колхозыккөзбс—ударыккөзбс.

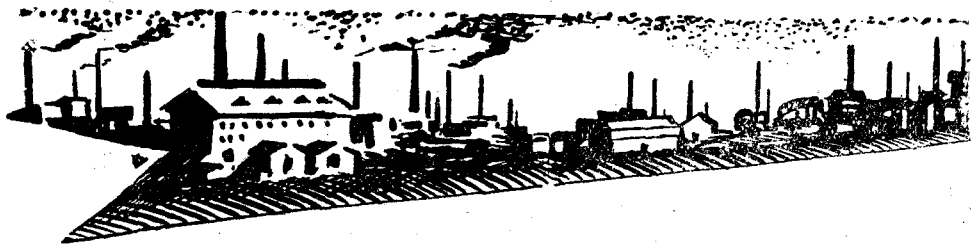
Велөтчиссез, ти вермат бура отсавны гижлыны трукнокнж-каезо заработок колхозниккесло.

Кутчо сувтотны уж колхозын сдемшинаон. Сдемшина колхозын вачкас кулак куца. Сдемшина вашотас кулакос колхозие.

Јансотны урожај да доходдез колхозын ужалом сорти.

Быд колхозын, кор страдаыс јештас, колө лыддыны унаја ужлуннез сылон петисо гожумон. Сыборын колө лыддыны, унаја шедтис быд колхозниклон семја, А ета лыддом сорти бур и јансотны урожај.

Вермат ти ето ужсо керны. Кутчо онижо јансотны урожај да доходдез уж сорти.

Модик вит вога план.

Они мијан советској сојузын муно ордон ыжит уж модик вит-вога план сувтотомын, кода сорти пондасо керсыны и лебны озлань вил уж.

Ета модоз пјатилетка план сорти 1937 воо пондам отик чугунсо кисны 60 мил. тонна, 17 мил. тонна тужо, кодо мијо пондам кисны 1933 во коңечын.

Модик вит вога план коңечас чугун керомнас вермам не токо рытывса јевропејској госуларствоз, но сиз-жо и Америкасо колам ыло бораным.

Модик вит вога план борас мијо пондам кыскыны муе из-шом 500 мил. тонна. Сымда жо, мунда шедто Америка.

Нефт пондам лебты 150 міль. тонна. Нефт лебтомнас лоамö мед выжит і мед богатöй страна быд му вылын.

Өлектрөөнергїя пондам керны 50 міль. кіловатт, 16-ігөн унажык лебас мїжан өлектрїческөй промышленностыс. Мїжан сојузын лоасö мед гыріс заводдез, фабрикаез, өлектростан-ціјаез, мед гыріс тус керан фабрикаез (совхозез да колхозез).

Онї-нї тужö вїставны кышöм лоас мїжан баныс страналөн. Мїжö керам сіжö, мыї ез туж керны оажык, көр мїжан сілі вылын пукалісö буржуїез. Мїжанлө колö буражык долдывны ассїным мывкыд, вын-мед пыртны оланö медоқзаса плансö, а сыбöрын кутчїоны мөдік вїтвога план бердö ешö удар-көйжык темпезөн.

Ö. Вавреї.

ОКРУГ ВІТ ГОДӨН.

Стальөн странаным

Вужжасö,

Вевтö бетонөн гїнбан.

Округным сіз-жö

Пастасö:

Тыртам мї

Вїт

Годса

План.

Гымötö быдмö,

Паскалö

Луніг-лун мїжан колхоз.

Шупыта оқлан

Оскалö,

Быдмö вон сіз-жö

Совхоз.

Јорттез,

Термасö оқавны.

Шупкө ті оқланö кок...

Пондіс Кудымкар рөмганы:

Стројқалөн

Мытчісіс бок.

Луніг-лун стројқа

Јонмөтам.

Ас көчї пільскö буржуї.

Мїжö олсалам,

Ѓужöтам,

Округöt керам

Кöрт

Туж.

Пышшö неграмотност,

Бырö.

Лебö вон школаыс вїл...

Адқат,

Кудымкарас пырö

Шырöтö

Автомобїл.

Зегїоны.

Тракторрез ыбсö,

Ѓїльöны

Быд межа пон...

Чу, быд посад лебтö зыксö

Көрöны, чу,

Телефон.

Комі му
Сбыліе лебтісö.
--Сувтчы-жö,
Віңдт, Макімі.—
Быд-код завод
Вон мытчісö:
Вөр пилтан,
Льесохім.

Чужö
Промышленност мијан.
Чужö
Рабочöј семја.
—Округ, кыв!
Öззы те біјөн!
Льенінскöј біјөн ымјав.

Чожжык мед вежны-ні мірсö,
Ньоль годдөн тыртам.

Віт god.

—Тыртам!—

Колхоз кылö чірзö.

—Тыртам!—

Горötö завод.

ІВУ ГЪЕПКО

Лөсөтчам урожај лун кежö

— Ме öні гортын пöжалöм картовки сојі-

— А ме калігаіс парјонкаез. Ок, кыщöм чöскытöс!-Сор.
нітöны öта мöд коласын челафоккез школаіс гортö кайтөн-

— Тіјан ем-жö, Ваңу, калігыс?

— Ем, да токо посңит.

— Ок, а мијан кыщöм гыріс! Мијан öтласа огородечас
быдсөн керісö сіз, кыз вісталис аграном. Сафитісö, кіскалі-
сö, мусö лөгөтісö быдöс кыгаез сөрті. Но і карч быдміс.
Мукöд калігыс менам јур ыжда, а картовки!... Мусö гарјыш-
тан, дак ніја кыз порспіјаннез кујлоны.

— Гріша, те он тöд кыщöм праңнык коста мөјму мыт-
чалісö быдкод карчсö?

— Ог тöд. Ньекö, көркö, арнас.

— Арнас, арнас, көр празнујтöны урожај лун. Таво
тожо лоас выставкаыс. Мијанлö талун велötіс вісталис-ні:
думајтö-пö кыз пондам чулötны праңнык урожај лун.

— Челаф, мијанлö öддөн бура колö лөгөтыны ета

празник кежө. Ас быд колхоз мытчалө ассис урожајсө. Мижан-ед өддөн уна бурыс колхозас. Озжык абу төдөмас кыз садитны картовки, а өни колхоззезас виэот мундаөн садитөны, да кыщөм бур быдмө.

— Ваңу, тенат татуыт, колхозын?

— Абу.

— Мыла-инө оз пыр? Мижанлө, чемад, колэ празникэзис ассиным ајезнымэс пыртны колхозэ.

— Савај, Ваңу, баит ајытлэ, мед пырис колхозэ, ми теныт отсалам. Чемад отсалам-ед? Сетам аслыным задаңно: урожај лун кежэ мед Ваңуан ајыс вэли колхозын.

— Пыртам, отсалам!-горэтчисэ чемад.

— Но, дак талунсаң жэ уж бердэ! Кылин, Ваңу? Быд-энным сјэ эт-мөдөрсан кутчам агитирујтны,—горэтис Гришу

А. Мошегова.

КОЛХОЗНӨЈ УРОЖАЈ

(Инсценировка)

Орсиһез:

ЛЕЗІГ ТРАКТОР

ГӨР КОЛТАЕЗ

БУТЫЛКА ЧЕЛАД ПИОНЕРРЕЗ

ЖЫҢҢАН ДА ВЕЛӨТЧІГГЕЗ

Пјесаыс ета абу сөкыт. Чемад кокнита верма сө орсны токо колө буржыка төдны кінлө мыј бајитны да сывны, кыз сулавны, марширујтны, керны движенһоез.

Кінлө кыз пастасны, рисуноккез вылын мытчалөм. Кужат-кө вермат ешө аснит думажтны да буржыка мөдөтчыны. Пионеррез орсөны пионерскөј паскөммезын.

ЛЕҢИГ.

Јорттезөј, чөлө жө...
 Кыззыны копө.
 Мытчалам тїжанлө
 Талуңна олөм.
 Талун празнујтам ми
 “Урожај лун“.
 Візөтам, кыз содө
 Колхознөј вын
 Кыз важга ужыс
 Мушкөтө орө,
 Кыз өтласа вужыс
 Виль олан дорө.
 Кывзө быдөнныт,
 Чөлө, гөгөр.
 Тїжан оқө петіс
 Вістагө важ гөр.

ГӨР. (Ошшасөмөн)

Менө вунөтөны, менө!?
 Гөррезсө вежө-пө плуг?
 Трактор чу сарөтө омөн,
 Вынөн ошасө страмжуг...
 Олөмлө пом, баға, локтө....

Менө вунөтисө јөз...
 Оз і жыңнан јөзсө өкты,
 Каттө сїјө чераң вез.

БУТЫЛКА. (Гылө ңето ба-
 ітө візыва, вегова)
 Ме бутылка—буль да боль...
 Сөмтор курта—ур ог кол..
 Көркө тробка шовк да шовк
 Öнi јаміс ета говк.
 Но да повны ешө ңем
 Віна полдіс јөзыс ем.
 Мекөт гажа, гөлөм—ван...
 Ме бутылка—трін да бран.

ЖЫНҢАН.

Ок кымалі ме,
 Öнi шогала.
 Пыктіс кыв..,
 Вігө ој і лун горш.
 Оз-ңи кејмісгез
 Мелань оскалө,
 Көѳ те кыз
 Трангы, бомгы да ыыв.
 Оқжык бомгывлі
 Гөлөмеаң радөн,
 Кејміс орлытөг кыссіс,
 Бур јорт.
 Öнi візөта ме
 Арга кадөн...
 Öнi клонгөны
 Кык-кујим морт.

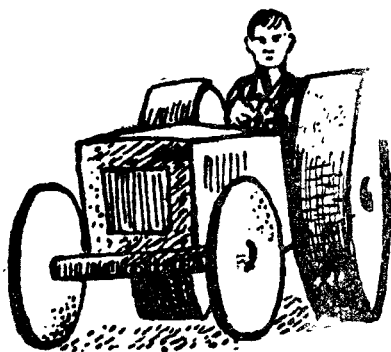
КОЛТАЕЗ. (Пырөны кол-
 хознөј да жеңиолыңныккезлөн
 колтаез)
 Мїјө колтаез-ед
 Виль урожајіс,

Міжанос вундіс
Машина.
Виқот-жө, жорт,
Кың мі путріктім кайім.
Колхознөй өу уна, уна...

дона ужаліе јөз,
Татчө виқөтө,
Аззат:
Не өткода быдмим.
Төдөј-жө, жорттесөј,
Вемөн бергөтө,
Мыла не өткод
Сен лыдным? (мытчалөны
диаграмма моросвыланан).

ТРАКТОР.

Өні ме татөн виль ужаліе,
Колхознөй ыббез вылын
Межатөм ыббезсө шөрала...
Зык кіссө ылө, ылө...
Виқот, кың сетөн гөр гержаө,
Жыннанжуг бөмгө норөн.
Бутылка ныр лебтөм ошжаө,
Бульгө, јуны корө
Ме шуа: Тырмас! Виль лун
петө...

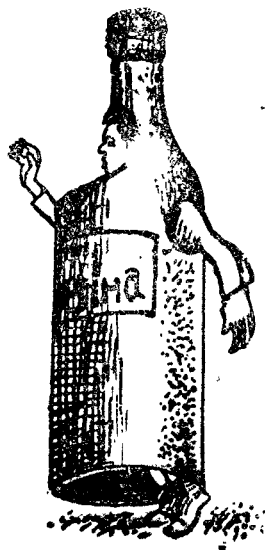
Мі чышкам етө јөгсө!
Буражыка межа режөтам,
Волькөтам мі порөггез.
Виль олан дорам мижә јона,

Колхознөй ыб лөзөтө.
І гыріе строја мунө өмөн:
Мі виль туйјез пікөтам.

МӨДИК КАРҒИНА.

БУТЫЛКА.

Ме бутылка: буль да боль...
Гөм корманын жоль-жоль-
жоль...
Өні локті дрон посадіе,
Горш винаөн јөзліе ваді.
дрон посадын уј да ај-ј,
Лебіс драка көт ен кай...
Кың ветлө пурт да чер,
Талөны көлхознөй зөр...
Ок, і рад ме, өблөм пым...
дрон посадын гым да гым...
Ашын шедас посад Льов,
Сетчін празник-пө покров."
Ме бутылка: буль да боль...
Вина кіссө: золь, золь, золь
Ме суала луніе лун,
Ужыс сувтіс мед, ез муң

ЖЫНЪАН

Трана-трана бом да бом-м...
Чожа локтас меным пом.
Олөм сөкыт, гажтөм
Пыр кастывла важсө.

ГӨР

Ме-ја ег гудфывлы мусө,
Ме-ја ег төдлы ошкөм?
Басныс ме жыліе кусө,
Сімөма өні сөлөм.
Токо кастывлы важ воез
Көр ме лебталышли зоб
Көр кыңи жүгөр өвигталі,
Кыңи алмаз, лысаа топ.
Көркө-ед ошкісө бура
Ов токо, лунбытөн гыв,
Сурлі ме оажык кывбурө,
Гіжлісө то кыщөм кыв:
„Гөріңөј те, дона гөріңөј,
Гов отырыслө отсалігөј
Вексө, вексө жүр еердіөіңөј
Пыр песөіөіңөј, ужалігөј.
Те бур ужөн дона гөріңөј,
Важ гунаез суөн тырөны
Пөтөз лөг морттез і рам мо-
рттез,
Лөз огаез сінмө пырөны.
Мынө некін оз і кастышлы!..
Теј-нө шы он сет те, јорті-
ңөј,
Мыла өік кыв он горөтчы
Мыл ужтө оз төд гортіңөј?
О кі јон жө мортлөн кііңөј,
Өддөн вына бытте көртовөј.
Токо ојнас, дона гөріңөј,
Шотчыыштан, муса јортіңөј.
Лөз турун тыртөм межаезсө,
Зоріңасө сіја басөка.
Не-ја те-нө сетчө ңылөмтө,
Кіөтін көркө міча асылөн?

Кін-нө тенө көркө керлывліс?
Кін сувтөтіс көзыт му вылө,
Вердан учөтсө і ыжытсө...
Сіротөөн ачыт сулалан!“
А өні быдөс коліс бөрө,
Абу-ңи гаж да серөм.
Кіез і коккез оз вөрө,
Багө да ңищсалө вем.

ЖЫНЪАН.

Тран, тран, тріна тран-н...
Ен те горзы, гөрөј, тан.
Бөра локтас олан бур,
Тенат дона лоас жүр

Кытчөз емөс кејміс јөз,
Кіез плетөн ме ог лез.
Бомга горөн: бом бом-м...
да відчига олөм пом.

БУТЫЛИА.

Ен ошшас те бомгіө морт,
Чожа вьндан нағтө јорт.
Кылі баснез ме тән:
Чожа вичку пөдналөм.
Тенө бөгтас виль завод...

Тенат выныт оз-нї сод.
Шогмас теїг бур машина,
Ыббез куға зыкөн мунас.

ЖЫНЪАН.

Кытчөз оламө! Бом-бом-м...
Оз-на шы сетө јөз том.
Кытчөз олан ешө бур,
Лун-лун бөбта јөзліг јур.

ГӨР.

Медбөрја луннез мї олам.
Шогмө совхоз, вїл колхоз.
Пола ме, ок кыҗ ме пола.,,
Жугалө, рачсө важ поз.

ӨТІК (Колхознөј колтаез)

(Петөны 5-7 колта)
Олат вылатө быдөннїт!
Кытїг, кїннез аснїт тї?
Мыјөн умөл олан өннә,
Мыла, шуат, угө кї?

МӨДІК.

Вес тї вес, бата, норагат,
То вїзөтө кыщөм роз.
Менө быдтїс-ед Велвасаж
Поносовчїг колхоз.

КУЙМӨТ.

А ме быдмї сук етенадн
Тусө гырїг, "Вјатка" сорт.
Пешнїгортскөј коллектївын
Өнї лоїс менам горт.

НӨЛӨТ

Менө сетчїн-жө төв чүгїс,
Тусө гырїг, бур іҗас.

Өтїк пудїг таво, друкө,
Пуддес шогмїсө кыкдас.

ВІТӨТ.

Менө көзїс сөстөм тусөн
Колхоз ыжыт "Первомаж."
Годїг год унажык уга,
Содө быдмө урожај.

КВАҢӨТ.

Паскыт ыбыс өнї сөјө
Мїнералнөј наҗмитан...
Коллектївнөј зыкын вөјө
Сук туруна вїҗ і рас.

БЫДӨННЫС.

Вын колхознөй ыжыт, уна,
Содө бура годіө год.
Коллектив талун нѳмлуна:
Лыддө ассіс су доход.
Міјө којам міча здрні...
Сөстөм гыріс шогмөм туг.
Вартас віль машина арнас,
Колхоз пічө ој оз уџ.

Једінолычныккөзлөн колтаез

(2-3)

(Петөны)

дөмаса ыб вылын
Быдмимө мі,
Абу-на міјө колхозын
Віңдт-ед женыт кок,
Вөснѳтік кі...
Кіссіс бур тугыс
Жын розіө.
Ез-на көџайным
Колхозө пыр.
Но етаџ
Оз-ед ов вексө.
дөмаса ыбыс
Оз-ны ов дыр,
Аззылам ыжыт
Сугексө.

КОЛТАЕЗ БЫДӨННЫС.

(Мунөны, сылөны. Чумъезна-
ныс мытчалөны колтчіөсез
вылө)
Өні локтісө віль луннез,
Сөлөм вылын міча мај!
Нещкам вужнас јог турун-
нез...
Бур колхознөй урожај!

ЖЫНЪАН.

Мыј аззыліт, јорттез? Бом-м.,
Тупкісө міжанліө өм.
Мыј-нө пондам керны?
Вільс важсө вермө...

БУТЫЛКА ДА ГӨР.

Төдамө, јортөј, аззылім,
Јур угө, өшөм быдөс...
Огө-ны ошкөм мі кылө,
Нѳщөалө-тај јур пыдөс.

ГӨР.

Пыр кежө важ кад чулаліс,
Оз-ны берт натте некөр.

БУТЫЛКА.

Быд міжан вылө сөлалө...
Оланлө пом локтіс, гөр..

ЖЫНЪАН.

Нем думайтны тріні-трон-н...
Мыј пуцаліт, кыџі бон?
Быдөн, јорттез, ужө!
Умөль керны кужам!
Те бутылка, дона јорт,
Јур бөбтігыс первөј сорт.
Талун жө лөсөтчы
Колхозө тарөвтчы.
Јуктав јөзсө, бөбты јур,
Сек міжанлө лоас бур.
Коллективвез раџам,
Кыјам јөз важ каџө!
А те гөр ен өшты лун
Стеревъез куџа мун.
Велөт пөріс тошшез,
Важ оламсө ошкы.
А ме татөн понда бом-м.,
Корны дынө ныв і зон,
Јеннезөн повџөтны,

Кејмыны велөтны-
Ед сулалэ! Бомга: бом-м...
Ез-на лок мијанлө пом.
Вилсө быдөс равам,
Каттам важса кэбн.

БЫДӨННЫС.

Мијан лечыт ешэ пин!
Но, дак уж бердө!
Аминь,
Аминь,
Аминь!..

КУИМӨТ КАРТИНА.

Сцена вылын трактор гө-
гөр сулалөны колтаез. Пе-
төны маршпурјтөмөи пионер-
рез.

ПИОНЕРРЕЗ. (Сылөны).

Визыв, челад, пионеррез,
Мијө му вылын вил геррез.
Бичир кигтө југыт өин,
Уна, уна мијан вын.
Кіө знамја
Јона кут!
Чорыгжыка
Кокөн сувт!
Кигтө југыт өин бичиррез
Ми весөтим важса мыррез,
Бој кулаккөт, гөр сабанкөт
Бој бутылкакөт, жыннанкөт
Темп ударнөј,
Сөлөм—би!
Пионерлөн
Вына кил

Секламирујтөны (Кинлө кы-
шөм кыв да строчка гөрөт-

чөны, поэо торјөтны, өтик
гөрөтчө өтикө, мөдик мөдикө.
Мукөдлаас өтлаын, кыг хо-
ровөј секламацијавин.
Поэо керны движеньноез).
Гымалаан кадыс-тај
Поездөн мунө,
Каттышсө бөрлаңө
Год вылө год.
Быдмам і јөнмамө,
Вын мијан уна...
Вил туйвлө сувтис
Стеревна, завод.
Вит вога план колө
Нол воөн тыртны,
Етијө могсө
Ас төдө быд морт,
Јонжыка,
Јонжыка
Кіез пијртам!
Высінным сузас-на,
Сөлөмным-
Көрт!
Темппез ударнөјөс!..
Важкөт орөтам!..
Заводдез гиганттез
Сувтөтамө сар,
Межатөм ми ыббез
Шөравны пондөтам.
Ми пөлтамө
Му паста,
Полтам
Пожар!
Нещкамө му сорнас
Симсө да багсө.
Мијанкөт мунө
Нге өтик,
Нге кык.
Кывзө,
Өј, кывзө,

Кыҕ сук вора јагсө
Сајмөтө,
Косалө
Тракторнөј зык!

Быдһни ыс. (Поэо гармонһ
увтө)

(СЫЛӨНЫ)

Өнө кывзө тјјө, јорттез,
Кыҕ ужалө “Первој мај,
Кыҕ колхозын первојсортнөј
Нылөн шогмис урожај.

Сылөны кык кольта. (Час-
тушка проглазөн)
“Первомај,, колхозсаң вајим
Мі тјјанлө пым јуөр.
Визөт кыщөм рузөг кајөм,
Сук да гыргис розја зөр.

Зөр кольта.
Менө көзисө бур тусөн,
Сорғырујтөм вөлі глад,
Вартөм бөрын уна уса,
Мекөт оз сур јог да һағ.

Рузөг кольта.
Ме стенаөн быдми таво,
Пуккоғ һебыт вөлі му.
Визөт шепө кыҕ өшалө:
Тыра, тыра сетөн су.

Зөр кольта.
Колхоз тонна таво вајис
Минералнөј һағмитас.
Сіјөн бура суыс кајис,
Сіјөн һебыт веж ізас.
Рузөг кольта.
Көзан площад өзім увтө

Содис таво даскык га.
Сөкыт озын огө сувтө—
Комлективыс ед вына!

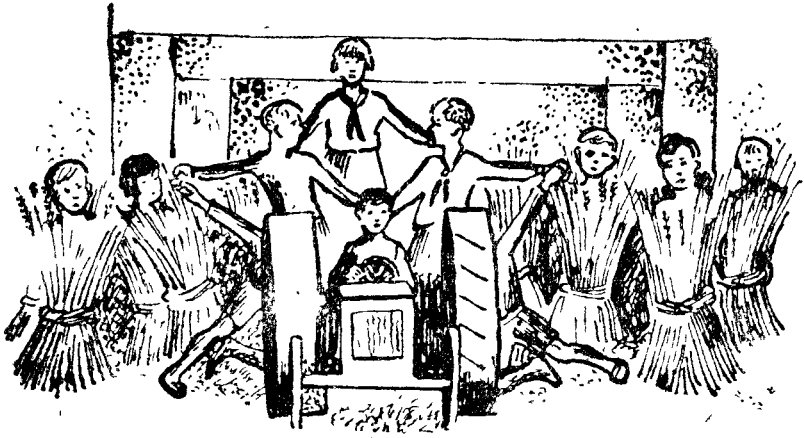
Зөр кольта
Мөјму сінө пырим дыр мі.
Колхоз вундис даскык лун.
Таво сдемшинаөн тырмим
Токо зик-ед сөзім лун.

Рузөг кольта.
Уна мөјму колхоз көзис,
Таво суөн “Первомај“,
Машина-пыр муө лезис,
Лоис вылын урожај.

Өтлаын кыкөн.
Локтис ыжыт обоз талун
Первомајскөј колхозсаң:
Государстволө вузалис
Сіја дасвит тонна һағ.

Пионеррез сылөны.
Быдмө јонмө мјјан бура
Уна, уна вил колхоз.
Лок кулак бы боксаң пурө,
Міјө рағам сыліс поз.

Секламірујтөны. (Сы коста
вит пионер керөны фигура
звезда).
Талун празнујтам
„Урожај лун“
Лунис лун содө колхознөј га
Пыр коллективө!
Комлектив—вын!
Јур вевдөрын, сотчө гөрд
звезда.

Маршрутѳмѳн сывтѳн петѳ-
ны.
Визыв челаѳ пиѳнеррез
Мижѳ му вылын вил серрез
Бичир кистѳ југыт сѳн,
Уна, уна мѳјан вын.
Киѳ знамѳја
Јона кут!
Чорытжыка
Кокѳн сувт!

Кистѳ југыт сѳн бичиррез.
Ми весѳтам важга мыррез!...
Бој кулаккѳт, гѳр сабанкѳт
Бој бутылакакѳт, жынѳанкѳт.
Тѳмп ударнѳј,
Сѳлѳм—би!
Пиѳнерлѳн
Вына ки!

М. Лѳхачов.

КЫЗ КОЛӨ КЕРНЫ ЛОН.

Лон тыётöны сiјөн, мед јансөтны сi (волокно) бердiс су
Тыөтны лонсө поңо кык һож: вөвдөмөн да көтөтөмөн.
Татон унажык тыөтöны вөвдөмөн.

Лон тыасө токо сек, көр сулааө шоныт погодфа да зерасө

ЛОН ВӨВДӨМ.

Лон вөвдөны август төлiсн, көр ешө шоныт. Вөвдөны
вiз вылө вөснiтiк заввезө. Вөвдчан вiзыс мед вөли һе өд-
дөн көс i һе өддөн ва.

Һедел кык бөртi вөвдөм бөрас лонсө колө бергөтны мөд
бок вылас, сек сiја өтмоз i быщөмжыка тыасө Бергөтлыны
лонсө колө жыпөтвiс, куң жыла бедөн, лөһ лунө.

Шоныт да зера погодфа костi лоныс тыасө һол һедел.
А кызи көзыт да көс, секи дыржык оз тыас. Лым увтө лон
һекөр оз ков сурөтны. Сек лоныс щыкө i лоө сетiс токо
өтiк төрк.

Мед лоныс өтмоз тыасiс, сiјө колө сортируйтны. Кыз
тылөпасө торјө вөвдны, вөснi тылөпасө торјө. Кыз тылөпа-
ыс чошажык тыасө, а вөснi тылөпаныс дыржык Вөвдны лон-
сө колө мөјмусаө, сек сiја оңжык шедө керны i быщөмжыка
тыасө.

Төдөны лон тыасөмсө лон пешланөн. Кызи быщөма
јансалаө суыс, поңо куравны. Куравны колө лонсө көс кадө,
сек оңжык һөјiтчы, быщөмжыка космө. Куралөм бөрас дөмав-
лөны вјазанкаезө. Вјазанкаезсө колө сулөтны вiз вылас лун
мунда, мед лоныс быщөмика төлалiс i космiс.

ЛОН КӨТӨТӨМ.

Поңо лонсө тыөтны ваын, көтөтөмөн. Ваын тыөтөм ло-
ныс буржык шогмө, чочкөмжык да i һебытжык.

Көтөтны лонсө колө һе вiзыв ваө, һето прудө. Ваыс
мед вөли сөстөм, һебыт i шоныт 20-15 градуса. Секи лоныс
өддөн чоша тыасө: лун вiт-кваф бөртi. А кызи ваыс көзыт-
жык, көтөтны колө дас лун. Буржык көтөтны мөјмуса лон,

сіјо гожумнас оҗык позö тыötны. Ваас леқикö монсö колö бура зелöтны, öтмөдöрган кујим пощöн. Течны сіјö пощцез коласас оча јыв.

Көтöтöны лон

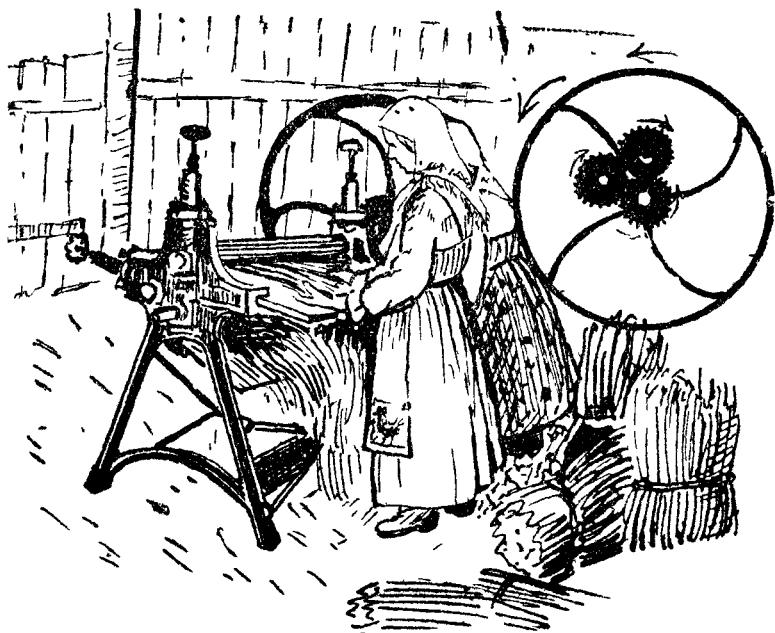
Лоныс көр тыасö, ваас лоö быг, секі муно броженьје. Көр сіја тыасас, ета быгыс чулалö і лоныс пыдöжык вöјö ваас. Сы гөрті і төдöны тыасöмсö. Вагис кыці кысқан монсö, сек-жö сіјö оз вöвдö, а öтк лун віçоны берегас, мед руçис ваыс. Сыбöрын-кыз çаввезöн сіјö вöвдöны віç вылö і кујлöтöны Һефел, Һето кык. Сыбöрын куравны і костыны шондї вылын, а Һе горын.

Лон Һарјалöм.

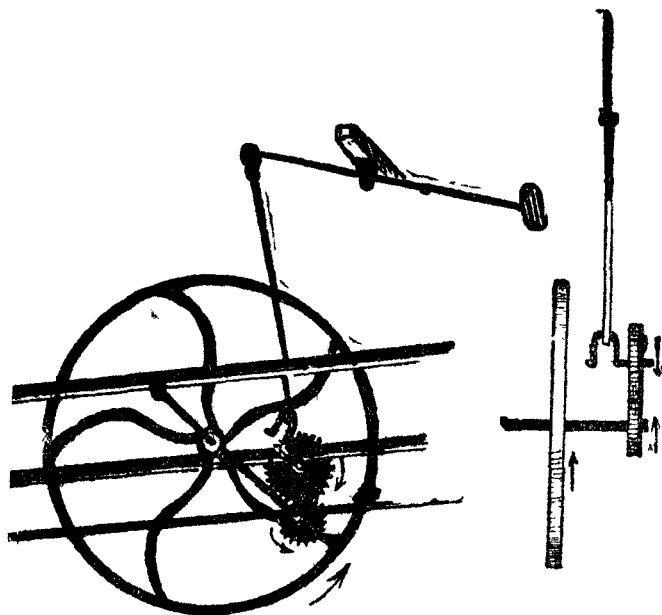
Онöç-ed ешö мїжан мукöдыс Һарјасöны пуовöј Һарјан-незöн. Һарјанöн Һарјалікö лоныс бура щыкö, јылыс çірјіçö, жөндамö да суыс умöла јансалö сі бердгис.

Колхөзвезын öнї јещажык-Һї сетщöм Һарјаннез. Колхозын Һарјансö вежö машїна. Машїнаөн Һарјалікö лоныс оз-жык çірјіçсы, да і гыріç суыс быдöс Һарјалікас-жö кісöö.

Öтк машїнанас кујим морт луннас вермасö Һарјавны 480 кгр. Машїнаөн Һарјалікö монсö костыны гор вылын оз ков.

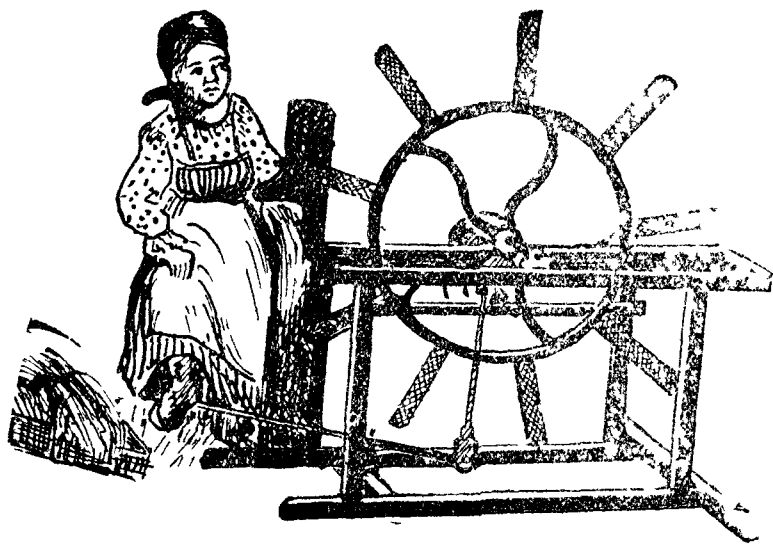
Њарјалбны лон

Лон ъарјалан машінале торрез (часеее)

Лон пыркөтөм.

Мед лонас өтік су ез кол, сійө ешө пыркөтөны. Пыркөтөны сиз-жө поңө машинаөн. Машинаөн пыркөтөны кокнитжык' чожажык да і быжөмжыка пыркассө. Машинаөн пыркөтөкө лонсө гор вылын костыны оз ков. Өтік машина вылас поңө ужавны кујимлө Һето вит мортлө і быд морт вермас пыркөтөны өтік лунөн 10-15 кілограм.

Пыркөтө лон

Велөтчис челаф висталө мамезнытлө ета јыліс, кыз колө керны лон.

Ужалан жыр.

Өні мијан школаын велөтөны Һе только лыффыны, гїж-ны да задачаез решајтны кыга сөртї, өнї велөтөны і буржы-ка ужавны. Тулыснас, гожумнас чельафыс ужалөны огоро фечезын, ыббез да віззез вылын отсалөны колхозлө, школалө да ај-мамыслө керны өтїк мөдік ужсө.

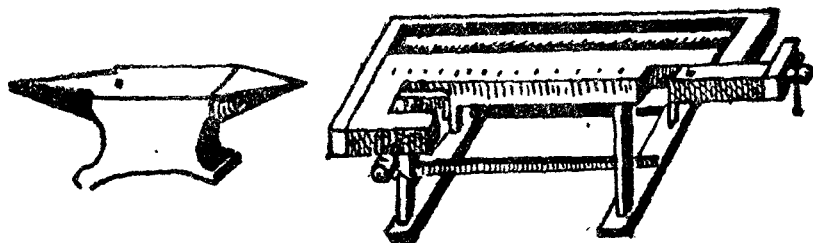
Арнас да төвнас, көр көзїт, чельафыс ужалөны школа пышкас. Сы понда колө керны нылө ужалан пельөссез.

Кыз нїжө колө кернытө? Тїјө адрылїт подї мукөд кресөа-һынлөн ем јашшїчок, кытөн өктөм молотоккез, напарјаез, ку-сакаез да өтїк мөдік инструмент. Сїз-жө і школаын колө өк-тыны сетшөм инструмент, медбы чельафыс вермїсө велөтчїны ужавны пу куза, көрт куза, бумага-картон кузаї мөдік мате-ріал куза. Колө өктыны і инструмент столарнөї, переплотнөї картонажнөї, да мөдік. Кажнөї инструментлө аслас шкап, Һето полка..

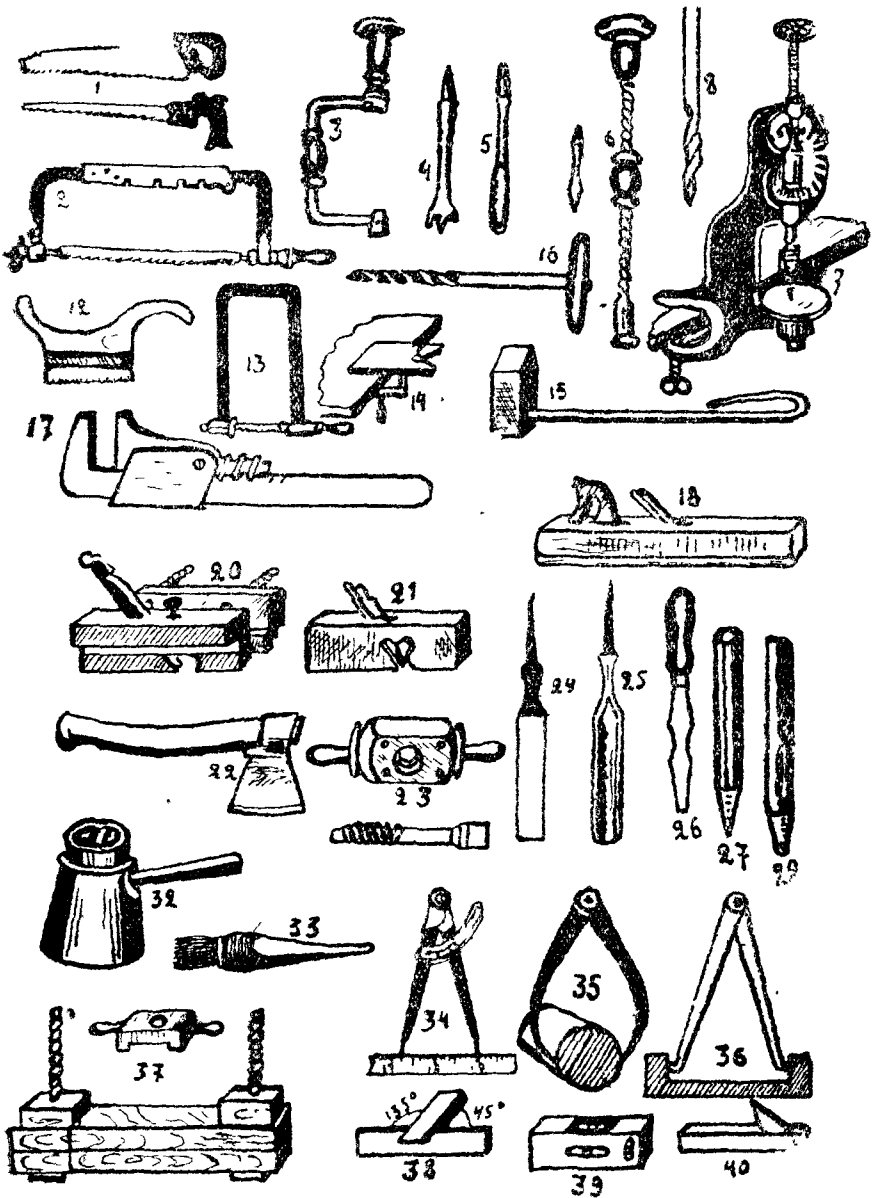
20 чельаф понда колө вот кышөм инструмент (візөтө спї-сок да рісунккез улыс: 28,29,30 і 31 Ёысбоккез выліс)

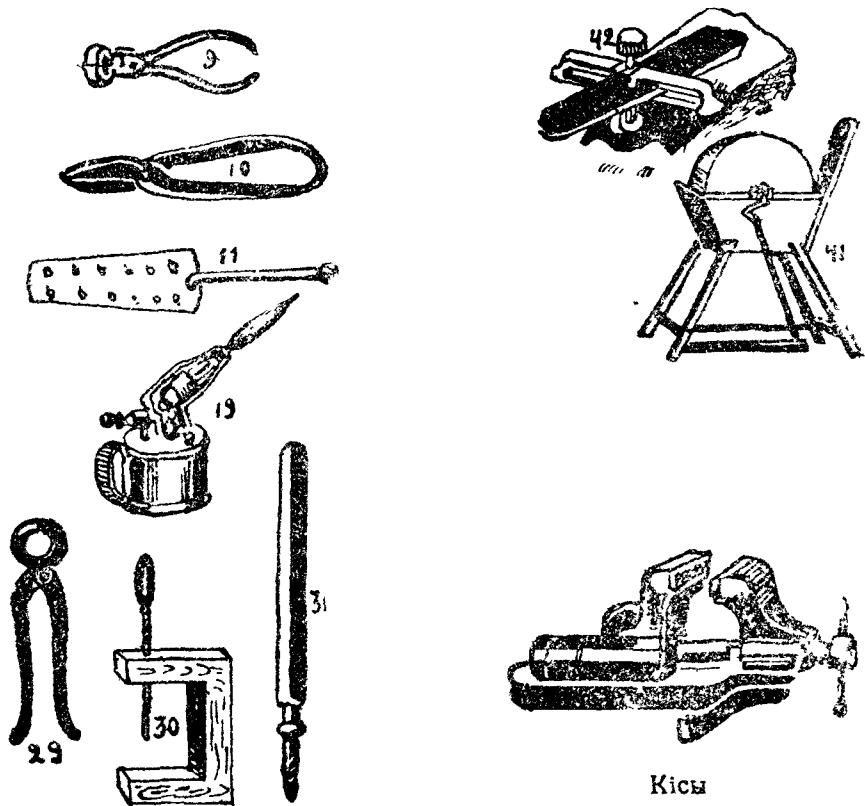
Кышөм колас матерїјал і мыј позө керны, гїжам мөдік номерын.

ӨТЛАСА УЖЫН ИНСТРУМЕНТТЕЗ

ҺақовальҺа де столарнөї верстак.

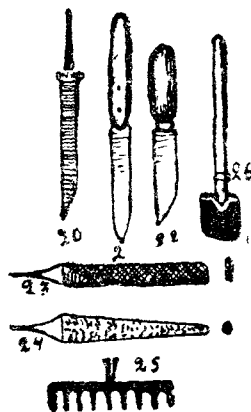
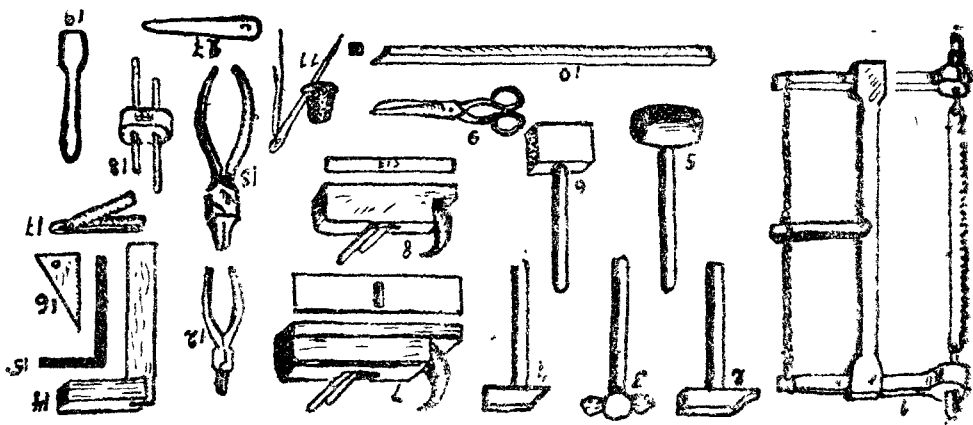

Кісы

ЎТЛАСА УЖЫН ИНСТРУМЕНТТЕЗ:

1) Півкаез (ножовкаез) 2) Слесарнőй півка (ножовка). 3) Коноворот.
 4) Центур (коноворот бераэ), 5) Тарка. 6) [дрель. 7) Сверлылнőй станок.
 8) Сверло спіральнőй. 9) Қусачкаез. 10) Кőрт вундалан ножыч. 11) Бін-
 торезнїй доска. 12) Ноградка. 13) Лобык. 14) Струбцїнка (пїнітőм цонда)
 15) Паяльнїк. 16) Буравнїч. 17) Гаечнőй ключ. 18) Струж (струганок).
 19) Паяльнőй лампа. 20) Шпуктубес. 21) Чензубел. 22) Лер. 23) Вїн-
 тїна. 24) Еольхыт стамезка. 25) Гőгрбса стамезка. 26) Отвїортка. 27) Бо-
 родак (пробойнїк). 28) Пробойнїк картон понда 29) Ыжыт кусака (кльїшчő).
 30) Струбцїнка. 31) Картон дуктаудн пурт. 32) Клеј вїзан (клејанца)
 33) Кїєв. 34) Цїруль. 35) Кронцїруль. 36) Нутрамер. 37) Преес перел-
 38) Јарунок. 39) Ватерпас. 40) Малка. 41) Тőчїла. 43) Инструмент тőчїтан
 прїбор.

ЌТІКЛЌ УЖАЛАН ІНСТРУМЕНТТЕЗ

ЌТІКЛЌ УЖАЛАН ІНСТРУМЕНТТЕЗ:

- 1) Півка. 2) Молоток столярнѳј 3) Молоток слесарнѳј 4) Молоток кровельнѳј, 5) Кіјанка столярнѳј. 6) Кіјанка кровельнѳј. 7) Струж. (рубанок). 8) Шерхебель. 9) Ножніч. 10) Кѳртѳвѳј зудоқ. 11) Напѳрсток са жѳм. 12) Кусаќа (круглогубцы), 13) Кусаќа (плоскогубцы). 14) Наугольнїк пудѳвѳј. 15) Наугольнїк кѳртѳвсі 16) Треугольнїк. 17) Мѳтр 18) Рејсмае. 19) Зубило. 20) долото. 21) Переслѳтнѳј пурт. 22) Саможнѳј пурт. 23) Потпїлок (напїльнїч). 24) Ращпїль. 25) Кѳртѳвѳј курѳн 26) Кѳртзыр. 27) Косточка (фальц).

Отсалам гїжны бур польтехнїческой велотчан кнїга.

Пионерез да велотчиссез Советскої Сојузын отлаын пö-рисжык революционерезкöt-комсомолкöt да партијакöt нуö-тöны социалистическöй уж козаяственнöй да культурнöй фронт вылын. Ем öтик участок культурнöй фронт вылын, кöда бердö том революционерез ешö езö кутчö ужавны-етїја участокыс-велотчан кнїга да мукöд велотчан пособијаез.

Кнїга гїжны не пес керавны, сїја дело мудрjонöй, а велотчан кнїга гїжны ешö сöкытжык. Öнї ед Советскої школаын колö сетщöм кнїга, кöда ачыс бы отсалис велотчыны. Сöкыт велотчан кнїга гїжны, а отсавны гїжны вермас быд ужалис, токо колö кутчыны быщöмика ета уж бердö, кутчыны јурөн.

Кужасö-ја мыјөнкö пионерорганїзација і велотчиссез отсавны гїжны велотчан кнїга?

Почö вїставны: пионерез да велотчиссез вермасö отсавны гїжны велотчан кнїга.

Мед озза отсöt челад вермас сетны асланыс крїтїкаөн. Кїнлö буражык дөнчö умöлик кнїгаөн велотчыны?

Кїн вермас чожжык казавны кытї кнїгасö гїжöма сöкыта, нето почö вежöртны, алї јеща гїжöма ас гөгөр производствоз јыліс і сїз мöдикö.... Быдöс етїјö вермасö казавны велотчиссез öтлаын велотїскöt.

Ог пондö шуны, пионерез да велотчиссез-пö быдсöм велотчан кнїга вермасö гїжны. Сетщöм требовањчо нылö оз туј сувтöтны.

Пионерез, велотчиссез асгїныс заметкаез велотчан кнїга недочеттез јыліс індасö „Бїчїрок“ да „Том Ударнїк“. журналлезö

Гїжасö быд чужöма öкскурсијаез јыліс, удачнöй уж јыліс, школаын, свїхотворењчоз, вїсттез.

1929-30 велотчан вогїн 50 Москвада школаын велотчиссез да велотчиссез бөрїсö быдöс ошыбкаез велотчан кнїгаезїс челад гїжöм сöртї.

Ета уж школаезлөн уна отсалис кнїга лезанїнлö (госїздатлö) ослан не керны етщöм ошїбкаез кнїга лезїкö.

Гїжö, кыз тїјö прöверјатат кнїгаез. Кыз тїјö организуј-

тат етїї уж? Кыз корат колхозниккесӱс отсавны быщӱм кыга гїжны.

Полїтехнїческой школын велӱтчан кыга колӱ сетщӱм, кӱда сӱртї позас тӱдмавны Социалистической строїтельство прӱмышленноетын да сельской хожаїтвын,

Пессыны вїл велӱтчан кыга понда—етїа мїжан делӱ.

Вїл велӱтчан кыгаын колӱ мытчавны кыз нубтеӱ уж быд чужӱма прӱзводствын.

ПОСТАТ ДОРЫН.

Мїча луныс, шоныт. Нысыжит тӱлок руалӱ, нулӱ чужӱм. Веж сарїзӱн гысӱны рузӱггез. Бура-нї лоӱмас, кышӱтӱны, гогышасӱны тыра шепӱн.

Уна јӱз пїзӱны, їзӱвтӱны постат дорын, баїтӱны, сералӱны. Отааын ужалӱны гырггез ї поснїез. Пондӱтчїс страда—колхоз вундӱ.

Пїонерской отрїад талун асывсаң лӱсӱтчӱ мунны субботнїк вылӱ, мӱдӱны отсавны вундыны колхозлӱ.

— Јорттез, термасӱ! Петкӱтӱ чожжыт знамјсӱ! Сувтӱ рїаддесӱ нӱл мортӱн!.. Горӱтлӱ вожатӱ Мїкал.

ӱндрей аслас пїонерской трубаӱн, да Васїл барабанӱн важын-нї сулалӱны отрїад озын. Васїл таркӱтӱ жагвыв барабанӱ. Кїез гїлалӱны-нї сїз-бы орсӱ, оз вермы вїтчїгны, кӱр пондӱтчасӱ мунны.

— ӱндруш, Васїл!.. Кӱр пондам сїбӱтчыны колхознїккес дынӱ, мед орсны быщӱмїка! Кылїт?!

— Ладнӱ! Кужам!.. Гымавны пондас, муыс дрӱбалас!..

Отрїад вӱрӱтчїс. Посад понас пондӱтїсӱ сыланкыв. Кыјгїсӱ сыланкыв шыез лоӱм рузӱг шушкан шыезкӱт, нӱбӱтїс лунтӱв енӱ шыезсӱ ылӱ-ылӱ паскыт межатӱм ыб куа...

Вїзыв шорӱн отрїад сїбӱтчїс вундїсгез дынӱ.

— Но мыј, отсавны локтїт?—Панталїс нїјӱ ещӱм кыввезӱн том колхознїк, кӱда пукалїс вундан машїна выаын.

— Мӱдам отсалышны, горӱтчїс Мїкал. — Јорттез, торїтчӱ брїгадаез вылӱ! Сыкоста ныдынӱ сїбӱтчїс колхозса председател.

— О-о! Отсалїсгез локтӱмасј Ем-ем, уж сетам!

Сек-жө кујим бригада кутчигисө уж бердө. Өтик бригада пондiс көртавны колтаез, а кык бригадаыс новгыны да сувтотны суслонө.

Содiс гажыс ыб вылын „Бөрө колчан, жорт! Ме дасвит колта-ны көрталi, а тенат-тај вөмiс дасөтик? Темпнез, другө!“ Горөтлө Васил.

Котрасө Ондруш, өктө кырыммес, термасө. Вожасас колта вылө, чушыктө, шупыга кiез кафтөны iзасөвөј жы.. Көрталө колта бөрсаң колта. Пымалөм-ни, зулмасө кымөс вылас нылөм, но оз сувтчы i секунд кежө. Пуктiс аслыс задаңно: озавны Василөс.

— Озасам, озасам, Василок! Менам-ед кујимдас вит-ни көрталөм, а тенат-тај, тупыл, абукө-нө јещажык? - Рад сөлөмөн горөтчiс Ондриуш, көр озалiс да колiс Василөс.

— Менам? - Василок лыддiс көрталөм колтаез. - Кујимдас кујим... Озалин? Уг сетчы һекөр!.. Зонкайт лебтыштiс вешјансө, гыжјөвтiс јур бөрсө да шупытжыка пондiс котрасны, өктыны созрез, көртавны колтаез, вөтчыны Ондриуш сөрө. Јурас бергалө дума! „озала, ме сiјө озала“...

Боканыс һеылын мөдик бригада новјө колтаез да сувтөтө суслоннез. Учiтик Пјодорок сапырһитөм пельпон вылас кык колта да ружтө кыскө нијө кыз көзыв- Колтаез увтiс ачыс оз i тыдав. Бытһе ловјаөс колтаез, да асныс оскалөны ыб куһа.

Микал Оришкөт сувтөтөны суслоннез.

— Міјан кыкдас суслон-ны. А тенат Јогорок да Мішу кыным? - Горөтчи Мікал.

— Міјан сымда-жө, кыкдасөтө сувтөтам, - шыагис Јогорок.- Мікал, пондам оңасны.

— Пондам! Токо сувтөтны буржыка, мед өтик суслон ез пөр.

— Клөбукавны буражык, мед ва ез сур, - содтис Јогорок. Пізөны челаф ужалөны. Чожа шогмөны колтаез, кың гріббез мытчиөны виліс вил суслоннез.

Кык вундан машина пара вөввезөн ветлөны кругом да кругом. Кышөтөмөн пөрө вундыштөм су да моңезөн колө машина бөрө. Шонди јур вевдөрын-ны, зарны көңөс пыдөсөн сералө вылігаң, когтө вундөм су.

Не өтик рјад суслон, кышөтам веж морјө тужө, вевтис паскыт ыбсө рыткежас. Колхоз бур погөдөанас-жө термагө чулөтны вундан кадсө. Кык дас вт піөнер талун нылө вөлісө бур отсөтөн. Ыжыт ағтоөн коллісө колхозчыккес учітік, том ужалігезсө.

М. Ліхачов.

Гөрө огорофеч арсаң

Ыжыт отсөт сетө огорофеч көңајствоын, кыңи кужан сіјө віңны дөзөрын. А кың міјан гөрөны огорофеч? Локтас тулысыс, муыс быдөс коғмас, вөліг гөрасө өтпыр да сетчө гежмаласө грјаддез. Сағитчасө да һефел кык бөрти карчыс јог пыщөіс оз і тыдав.

Арөңгис картовки быдмас токо өрек гыріга, да сіја ешө мукөдыс сіғмас. А капустаын токо өтик ліссез да і ніјө гаг гојас.

Мед огорофечсаң вөліс ыжыт польза, сіјө колө арсаң-жө дөзірајтны. Арнас, кың токо керан огорофечіс карч, быдөс колө огорофечсө весөтны, да сек-жө гөрны.

Картовкі кор, капуста кочөһнез і мукөд јог турун вуж быдөс грудітны өтик кучаф да сотны. Секи сотчасө быдөс гагоккес, көдна ета јог туруннез вылын вөлісө. Нысаң і сіөмө огорофечын карч. Колан-кө картовки кор да капуста кочөһнез грјад вылө тулысөң, етна гагоккес уна течөны колһтез,

кытѝ тулыснас петѝны вѝл гагоккес, і сѝгтѝны карчсѝ. Кычѝ арсаң-жѝ сотан етѝ быдѝс, сѝкѝ њекещѝм шогѝт оз кутчѝс карч бердѝ і њекещѝм јог оз кај.

Межаезсѝ огорофечѝс быдѝс колѝ ыцкыны, мед кѝзысыс јог туруннезѝс ез сур грјад вылас. Кѝр етѝ быдѝс весѝтан, сѝк вѝлыс поѝдѝ гѝрны огорофеч. Арсаң-кѝ гѝран огорофеч, сѝја муыс плассезѝн сурас лым увтас, буражык кынмылас. Тулыснас тѝлалас да пуккоѝ лоѝ.

Тулыснас, кытчѝ саѝйтны капуста, поѝдѝ кыскавны вѝл наѝом.

Быд колхозныклѝ колѝ тѝдны ета јылѝс. Сѝк токо тѝјѝ бостатѝ огорофечѝс ыжыт урожај, од пондѝ песны вес асѝныт выннытѝ

Велѝтчѝс чѝлаѝлѝ колѝ вѝгтавны асланыс ајезлѝ ета јылѝс. Асѝныс школьнѝј огорофеч њепременно арсаң гѝрны.

А. Гѝлева.

БЫДѝС АВЈАМ, БЫДѝС АДЪАМ.

(Каркас)

Петѝны сцена вылѝ пионерез-Пашок да ѐлѝшок. ѐлѝшоклѝн кѝас гармонья (то балалајка), Пашколѝн-картовѝс керѝм ыжыт труба, мышкас кѝчыча.

ѐ л ѝ ш о к. Олат-вылат ајез-маммезным гѝгѝр! (Окласѝны).

П а ш о к. Мѝјан тѝјанлѝ јуѝр!

ѐ л ѝ ш о к. Керрез вылын кѝр пукалат, быдѝн рад,

П а ш о к. Мѝ мытчалам наң ѝјмладан кад.

ѐ т л а ы н. (ѐылѝны гармонья сѝртѝ)

ѐлѝшлѝн вѝл гудок,

Сысаң кутѝ њелѝі шог,

А Пашоклѝн куѝ труба,-

Адѝдѝ шучкѝп і стѝчма.

ѐ л ѝ ш о к. Озлаң те, Пашок, пондѝт

ѐ т л а ы н. Татчѝ, ѝј, быдѝн вѝѝт

П а ш о к. (Вѝѝтѝ трубаѝ)

Куѝ трубаѝ шуч тыдалѝ,

Кѝоам, јорттез, ед суналѝ.

- Ө л ö ш о к. Сысаң он саябатчы вöрын,
 Он кол куттöг өтiр бöрын.
- П а ш о к. Кiн бергöтö бөрлан ужсö,
 Ө л ö ш о к. Кiн не сöстөм ассö кылö,
 Оз ло басöк естөн сылö.
- П а ш о к. Сiң трубасö шумга вылö индам.
 I (шүсö бригада нiм) инмам.
- Ө т л а ы н. (Сылöны) Ёок кулаккөт öтiк туйöt
 дыш кучiккес мунöны;
 Ыбвылын уж некiн оз нуöt,
 југыт понда кулöны.
- Ө л ö ш о к. Дисциплина кiнi разö,
 Кыјны сiјö чоужык казö.
- П а ш о к. Вај, Пашокö, вескыт вылö индам.
 Кытчö ешö инмам.
 (Öлөшөк вiзöтö вескытланö)
- Ө т л а ы н. (Сылöны)
 Адзам везкытланiс уна:
 Быд машина таво ем,
 Токо жагөн ужыс мунö
 Машинаыс оз кер нем.
- Ө л ö ш о к. (Горөн) Вот i вiлö көт,
 Некiн машина оз вiзöt.
- П а ш о к. А вiзöттöг быд машина шуч
 еулалö мувлын кыјi суз.
- Ө л ö ш о к. Машинист Степанлөн јурас курöг вем.
 П а ш о к. (Горөн). Машина сылö бытте нем!
 Пыр жугалö, öшö тор
 i со лöб быд-код мор.
- Ө т л а ы н. Быдлö, көт-бы ез вöв кiн:
 — Машина вiзö, кыјi сiн!
- Ө л ö ш о к. Бостам ужсö öнi мi,
 Вiзöтö татчö ешö тi!
 Ужыс мунö вiл моз нi,
 I вiл ужö пырö вi.
- П а ш о к. Но туй вылын ешö тыр
 Паныт шедö быд-код мыр.
- Ө л ö ш о к. Ново гарјыш, кыщöм мыр,
 Он-ја кiвöс невна шыр.
- П а ш о к. Но вот бастам сiз-

- Ужсө сја кыз оз виз?
(Висталё озза недостаток жыліе.)
- Ө л ө ш о к. Визё. Шуас быд!
П а ш о к. А селсовет, колхоз визётём кыт.
(Бажитё мөдік недостаток жыліе.)
- Ө л ө ш о к. Інмін, Пашок, быщом сиз,
Естён, верно, нуём умёл виз.
П а ш о к. А мыј ешө і ез ов,
Етаз верны оз-жө ков.
(Висталё кујимёт недочот жыліе.)
- Ө л ө ш о к. Ета жыліе шүч быд кадө
Ас дүмајтас быд брјгада.
- Ө т л а ы н. Мед қимласан кад дүгдывтөт муніе,
Фронтөн быд, ударноја уждав.
Осны бој кулаккөт Локтіе луныс.
Песіе јөз колхозө пыр, термав.
- П а ш о к. Оні мі Олөшкөт бостамө көзича.
Бур көзіннез визам,
Јорттез, мјё сетён,
Кінлө токо нјё сетам.
(Пөртчалөны көзича)-
- Ө л ө ш о к. Едө некін узё,
Кыв горөнжык визө!
Пионеррез, өтёр шөрын
Едө лөө бөрын.
- П а ш о к. Кывзө, көзін кінлө шедө:
Чожжык төдө, пробка петө.
- Ө л ө ш о к. Пробка сетны, Јорттез, сылө,
Сјјө кін буражык выјө.
- О т і р с а н. Петра бура выјө!
Васка вермас сјјө!
Ларіч залпөн јуө!
А Семјоныч куө!
(Ниммес босны гортіе.)
- П а ш о к. Кыз, Семјоныч, петіс сиз,
Пробка, кут-на, виз!
- П а ш о к. Кайлөн гөн-мөдік көзін.
Етө бостас, јорттез, ків?
- Ө л ө ш о к. Узны бура кіні кужө,
Оз петавлы некөр ужө,

Сетам сылө етшөм жог,
Содтас увтас, оз вiс бок.

П а ш о к. (Тресiтö борднас, горöтлö)
Ме горöтла, мыçö öм!
Кiнлö сета кайлие гөн?

О т i р е а н. Порсов-первöй дыш кучиe!
Харjн оз колтчы мужiе!
Сава уçö пыр лун, лун!
Ужö Паш некöр оз мун!

П а ш о к. Секи бордсö бостö Паш!
Сетам сылö, бостас ас.

Ö т л а ы н. (сылöны гармонна сöртi)
Утка орсiс быд-код торсö,
Турi жöктiе кыш, кыш, кыш.
Жорттез, мi не мачöн орсам,
Пыркjам жöзлiе öксöм дыш.

Ö т л а ы н. (Нуцдалöмөн)
дышкучиклö мiжö шуам-
дисциплина бöрлаң нуам!
Етö жураг мöрт
Г-быд кадö тöд!

П а ш о к. Бостам ешö мыжыс ем,
мытчалö женок)
Кiнлö сетам жен?

Ö л ö ш о к. Сiжа сылö сетны корö,
Кiнi рад пыр вiчку дорö,
Кiнi празник уна тöдö.
вiнаөн часто пöтö.

П а ш о о (горöтлö) Кiнлö, кiнлö керöм жен,
Кiнлөн журын сыви вем?

О т i р е а н. Паладлөн оз вун кейманjн!
höчовлö бур етшöм коçjн!
Гаврiвлö, челад, сiжö сетö!
Öксiн вон ачыс босны петö!

П а ш о к. Öксiнлö женсö сетам сек,
ас нождалас сiжö век.
С Вiсгалö горөн)
Кыга дорö, пионеррез!
Ужыс уна, абу дор,
дышлö, женлö да жуöмлö

Сетам чорыт мi отпор.

И а ш о к. Бөрја мiјан бур козiн,
Сывлö мортчас быдлөн пiн.

Ө л ö ш о к. Газет, журнал да кнiга—
Вот мыj вiллан jöзöс iндö,
Ужын сетö пыр совет,
Быд вопрослö бур ответ.

И а ш о к. Вот газета „Гöрис“ ем,
Сiја гiжтöг оз кол нем.
А журнал-жö «Том ударник»
Берö пыр челадлö сорнi,
Мытчö нылö вiлö тuj,
Jurö умöлö оз еuj.
Быд-код кнiга уна, уна
Кыз колхозын ужсö нуны,
Кыз кулакöс, попöс позö
Шуч вашöтны учöt дозö.

Ө т л а ы н. Кывзö, кывзö, керам пом,
Бура тöдö пöрис, том:
(Сылöны гармоньва сöртi)
Мед колхозыс мiјан быдмiс,
Мунiс озлан ужöн пыр,
дышсö, важсö, көдä мыдмiс,
Вужнас шедтам, шупгам швыр,

дугдам важ-моз уж чулötны,
Сiјi мiјан нем оз пет,
Зделно буржык уж нуötны,
Сiја jöзлö жаг оз сет.

Лок кулак увтыр сералö,
Бытте мiјан оз пет нем,
J быд-нож пыр уж панталö,
Пыр колхозлö мортö jem.

Лок кулаккөзöс мi вöттам
J бырöтам нылiс вуж,
Нылö паныт мi сувтöтам
Отласа ударнöj уж.

Вон рака жөр ыло пуксөм
J суладо, нем оз кыв,
Кин вредитель i кин дыкө
Ми колхозиг индам дыв.

КЫҢ СУВТӨТНЫ КАРКАС.

Каркас сетшөм орсан тор, көдаын сетсө токо өтласа материял, а
нышкас боссоны нымез, фактез, недочоттез i сиз оглаз ас деревна-
ге, посадиге, колхозиге, совхозиге. Каркас, „Быдөс автам, быдөс адтам“
көзө орсны быд деревноын, посадын колхозын нетоко урожај қимла-
лан кадө, но i мукөд каддезө i уждез чулөтикө, сек токо босны ко-
лө мөдик кыввез.

Г. С.

КАЛӨ ВРАГ—ЫБЛЫН ВРАГ.

Школаын велөтчиге Мита лыддиге меудав зонкаөн жу-
давны кај позсез, вижыны кајез, жабаез карч жөрын.

—Виэотө виэотө бөра Миткаыс керөма вил лыжеан кајез вижыны
Вил бед көрттулөн коьечас жабаез (гырие лагушаез) быщкавын-
висталис мөдик год велөтчиге Гришу.

—Ас унажык керлө ас вылас. Мунө виэотө сьенгазета ыло,
кыщөм көжин Миткалө көсөны сы удав понда -висталис пионер
Важа. Чукөрөн котөртисө чельдыс коридорө, уекөтчисө быдөнныс
сьенгазета ыло, өтис өмөн лыддөтөны: „Талун сувтөтчө общест-
венној суд кај враг Митка ылын. Локтө быдөс велөтчиөсез шко-
лаге, ваэотө сөрсаныт асланыт сьереваге чельдыс“...

—Мыј понда менө пөндасө судитны. Быдчужома гаддесө ме
вила-да, Лагушаес да тупкаес понда. Ас мөдик ме сөрө вөтчө,
кыщөм меткоја ме кужа лыжеыны

Велөтчөм бөрын школаын өсөс суд. Чожа быдөс чельдыс
чукөртисө. Пызан сайын пукалны суддасез, пызан бокин стул, сы
ыло гижөм Обвиьаемөј кај вије Мита...

Председатель суд ылын Коета пионер бостис кыв.

—Вот чельдыс! Мита мијан ошшасө аслас удалөн, кың сја мет-
која ыло кајез, беддөн быщкалө жабаез. Онөң сја оз вежөрт,
кыщөм ыжыт вред сја керө су да карч вөдитөмын. Бостам

жаба (ыжыт лагуша.) Сijö, быдён оз лубит ньштём понда. А жаба ыжыт польза вайётө мортлө, сija уна соjө быд чужожа гагсө, слязьнаккезсө (лөл чужома гагез) Сылө нija мед чөскыт сожан. Лун i оj сija өктө гагсө су, карч да турун коласiе. Америкаын почтаөн натофель посылкаезөн кыскалөны өтмөдөрө жабаезө сад вөдiтiе сез. Нөбөны нijө асөныс садсө весөтны...

Бозтам тупкаос. Сija өтик оjө вермө сөjны дас шырөн, а төлiсөн 300 шт. Шыр годнас кватiе пiжалө. Быд пiжолөмiе дас пiжаөн вайө, вот i лыфө, мымда соjө төлiсөн өтик тупка. Нөөтик тупка мiжанлө отсалө му вылын ужавны. Кыр, Сөд кай, Пыстөг, Рака, i мөдiк кайез. Быдөнныс нija весөтөны вредьтельлез мiан вөррезiе, садкаезiе, ыббезiе, карч jөррезiе, вiззезiе. Мымда колiс i отир, фенга весөтны ета мымда вредьтель, а кайез, жабаез мiжанлө вес быдөс весөтөны.

Уна сорьнитiсө чельад коласiе кыщөм ыжыт вред керө Мiта. Суд петкөтiс постановленьё: сетны Мiталө выговор. Ноджавны, кыз пондас асө вiзны озлаң. Мөдпыреа сылө наказаньё лос ыжыт.....

Гожумга школа.

I

Школаын зык, ыжыт перемена Кыз мошшез çиндөтөны велөтчiе сез. Гажтөмтчөны чельад, орсөны өтөрын. Кыскө нiөj шондi вылас, кыз черiөс ва пьдөсө.

Вiзыла Аннуш сiбөтчiс Маңа дынө да горөтчiс:

— Маңа кывзы: чожа-ед гожум-нi локтас. Пондам ку-пайтчыны, жагөдавны!..

Ок, кыщөм-ед гажа гожумнас!..

— Мiжан-кофыс раç адзылан гожумсө? Пукеөтасө зыбка сажө да i пукав куç гожум,—невегола горөтчiс Маңу.

Локтiс ны дынө Таңа.

— Чельад, тijө нөм од төдө? Ме талун кылi учительскөjас баiтiсө кыщөмкө гөжумга школа jылiс.

— Уна те кылан аслат ыжыт пельлезөн, — шуiс Аннуш.

Сы коста ны дынын учiтик Мiш сiлнiтiс звоноқөн, ачыс өм пагта горөтчiс:

— Местаезланыт, местаезланыт, пукбө!..

Велөтчигез быдөнныс чепбөгсө ыжыт жырө. Талун ны-
лөн общө собрәннө. Шум, нем оз кыв, кін мы токо і керө.
Пызан дынө локтис учкоміс шлен. Силөтө звонокдн. Шум
лөнгіс.

Собрәннө оггіс, бөрө предгедателөс да секретарөс.

— Талун токо өтік вопрос: гожумга школа жыліс. Бәйт-
ны пондас Анна Петровна,—горөтчис предгедатель.

Анна Петровна локтис пызан дынө.

— Чельаф, тижө ешө ед кылө, од төдө, мыј сіја лобгөжум-
га школа. Фело ета виль. Онна кадө мјјан советскөј школа
оңын сулалө сетщөм задача: велөтны тјјанөс не токо грамо-
таө кужны гјјжны да л ы ф ф ы н ы, а мед тјјө кужит
пеггыны социалістическөј строітельство понда, отсавны пет-
көтны феревна југыт тјј вылө, кужны вјставны крессанінлө
кың колө лебтыны сельскөј хөчәјство, кужны лөсөтны быдкод
машјна... Таво пондам велөтны куф гожум.

Уна ешө вјсталис Анна Петровна. Сьбөрын пондисө се-
тавны вопроссез і бәйтны агныс чельаф.

— Етщөм жар гожумнас, а мјјө пондам пукавны да
пөжшыны школа пыщкын?—Горөтчис Герга,

Гетчө Анна петровна вјсталис:

— Абу сің, чельаф. Пукавны школа пыщкын мјјө ог пон-
дө. Быдөс уж мјјан пондас чулавны өтөрын.

Міш горөтлө:

— Гожумнас колө купајтчыны да јагөдавны!..

— Ен төжды Міш... Мјјө і купајтчыны і јагөдавны пон-
дам. Пондам ветлыны өкскурсіјаездөн зөрө, вјңез да ыб вы-
лө... Генокос да страда кадө пондам быдөс школадм ветлы-
ны недырөн куртны да вундыны. Ем мјјан школнөј јөр. Пон-
дам сетөн ужавны: сувтөтам быдкод опыттез. Мыјөн вермам
пондам отсавны колкозлө.

дыр кысис собрәннө. Уна ешө сакөјсө бәйтисө школьнөк-
кез, вөліс сьбөрын гјјисө постановленьнө: „пондам чулөтны
гожумга школа. Гортын вјсталам ај мамлө гожумга школа
жыліс“.

Собрәннө чулаліс. Шумөн котөртөны чельаф гортаныс
Уна талун нылөн бағні ас коласаныс, уна спорітөм, уна емек.

Гожумга школа пондөтчис.

Уж мунис бригааезөн, медбөрја группаезас вөлісө бригааез өтлаын, младшөйезын торјон. Быд группаын вөлі вит бригаадаһн.

Аннуш локтис оғ. Сіја бригаадр. Талун пондасө сувтөтны опыттез школьнөй јөрын. Кажнөй бригадалөн вөлі торја опыт. Јөрын шум, емек.

Быд бригада сулалө аслас участок дынын.

— Анна Петровна, мыј пыдына картовкисө сујны?—Горөтөны өтік бригадаын.

— Кытчө воштисө менчим зырөс?—котрасө Пета.

— Иван Иванович, етчө нажомсө пуктыны-жө?—Горөтлөнх мөдік бригааезган.

Һедыр мыјиг опытнөй участок вөлі јансөтөм һеыжыт торрезө і кажнөй участокын пуктөм опыт.

— Челяд, өні вадөрө-миггыны, а сыбөрын мунам чай јуны,—шуис учитель.

Чай јуөм бөрын быдөнчыс водисө шотчигны. Сыбөрын орсисө, дыр кыліс ғылөм, котрасөм, емек.

І сы бөрын кыкіс пјатјдһевкаын челяд өксывлисө школаө. Кажнөй бригада ветліс аслас опыт дынө. Керлісө өкөкурөјаез. А көр ва лоис шоныт, пондисө ветлыны купајтчыны.

Өтпыр Аннуш шуө Таһулө:

— Кыщөм-ед бур! Ме токо сек і шотчиса, а гортын пыр кагаөһ. Көт бы кажнөй во вөлі сетщөм школаыс.

— Лоас өні кажнөй во сің. Ета-ед вөлі токо первөј во да і то өтікө мөдікө керім. Быд во гожумга школа ужавны пондас буржыка і буржыкз.—шуө Таһа.

Бура чулаліс гожумга школа. Кажавтөг сибөтчис ар. А сыкөт бөра уж школа огорофечын, ыжыт уж школа пыщкын.

Бі.

ВЕЛӨТІГГЕЗ да ВЕЛӨТЧИГГЕЗ, гижөө челаф журнал

„ТОМ УДАРНИК“ ВЕЛӨ

Петө сіја быд төлігө өтпир.

Журнал гижөө велөчиг челаф понда, көдна велөтчөны мед
бөрја группазын. Журнал сувтөтө мөггез:
мытчавны челафліг олөм, ныліг уж
віль социалистическөй строј-
каын.

Журнал „Том ударник“ гижө аслас журналө быдөс віль то
резсө, талунна лунга ужсэ, велөтө челафсө
лөны социалистическөй государствөд
строительлезөн.

Быдөныт сувтөтө да лыдөд челаф журнал „ТОМ УДАРНИК“

дон 15 ур.

Цена 15 коп.

Г И Ж Г А Н д О Н:
өтік төлісө 15 ур (коп.)
жын год кежө . . 90 ур (коп.)

Комі-Пермјатскöј кніга лезанін
Ответственнöј редактор С. Ф. Зубов.
